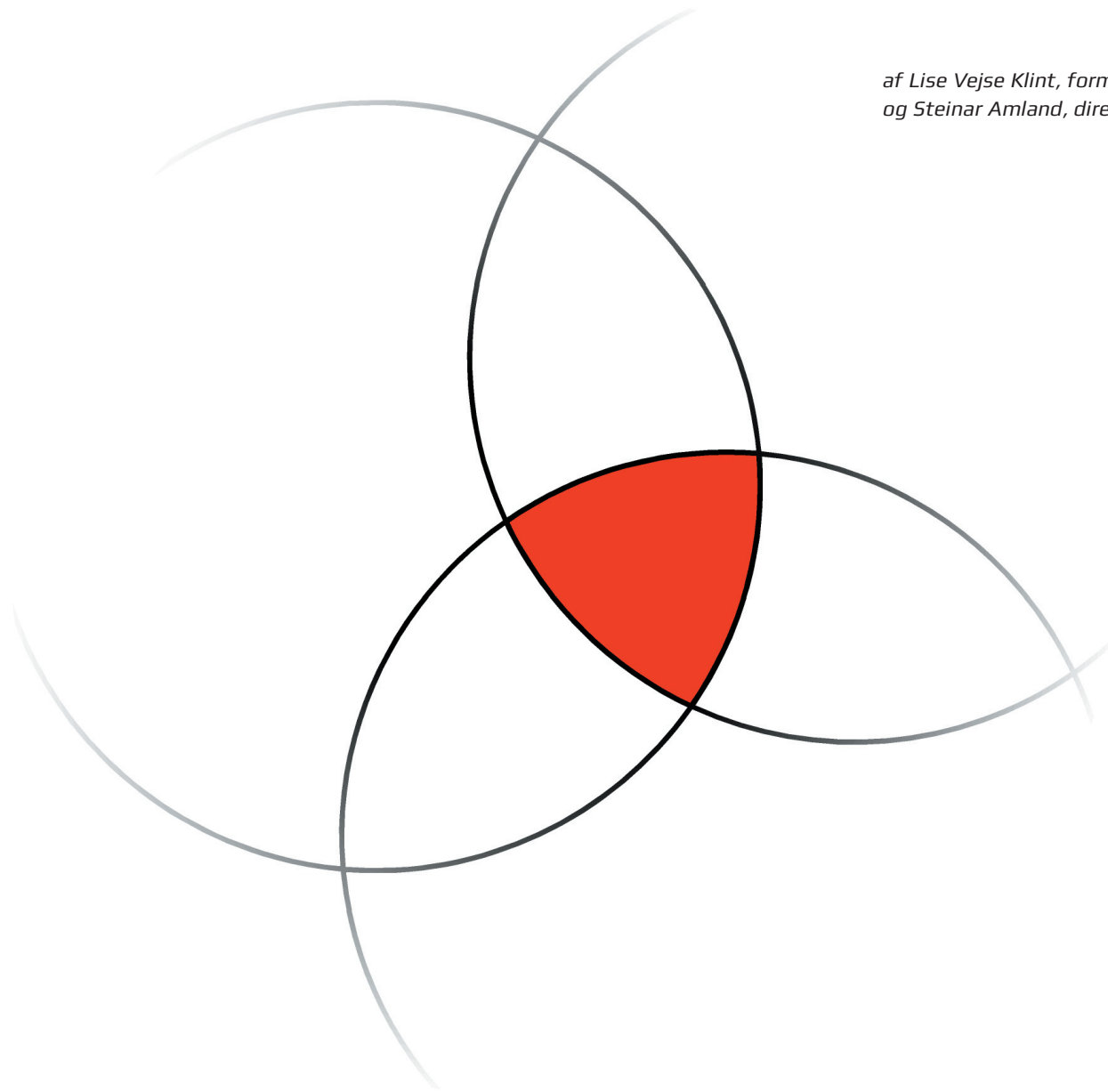

Designs rolle som løftestang

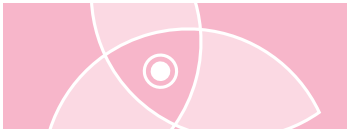
Dansk innovation og konkurrenceevne i en globaliseret og videnbaseret økonomi

af Lise Vejse Klint, formand DD
og Steinar Amland, direktør DD

“Design er en af grundpillerne i et videnbaseret samfund, hvor vækst og jobskabelse går hånd i hånd med innovation og kreativitet”.

*Helge Sander,
Videnskabsminister*

Design, at designe og designere

Designbegrebet har igennem mange år været diskuteret, vendt og drejet, hvorved dets betydning på den ene side er blevet udvidet til at omfatte enhver form for formgivning og iscenesættelse, samtidig med at ordets oprindelige betydning har fået en renæssance.

Ordet er i sin oprindelse engelsk, og ved et simpelt opslag i Merriam-Webster bliver det hurtigt klart, at ordet ikke knytter sig eksklusivt til det at give form, men i sin grundbetydning i langt højere grad forholder sig til en bevidstliggjort planlægning.

*Det er nødvendigt at behandle **design** som fænomen, at **designe** som metode, proces og kompetence, og **designerens** tilgang til de to foregående, hver for sig.*

Som en uundgåelig konsekvens af designbegrebets udvikling og udbredelse, er det nødvendigt at behandle **design** som fænomen, **at designe** som metode, proces og kompetence, og **designerens** specifikke uddannelsesmæssige og professionelle tilgang til de to foregående, hver for sig.

I løbet af de seneste års diskussion i designmiljøet både her hjemme og - i særdeleshed - internationalt, har en række centrale aktører først antydnet - senere insisteret på - at man ikke kan føre en meningsfyldt designpolitisk debat, med mindre de tre begreber beskrives og relateres til hinanden. Design som begreb har gennemgået en udvikling fra, primært at repræsentere et udtryk i krydsfeltet mellem det æstetiske og funktionelle, til gradvis at inddrage den metodiske tilgang til fremskaffelsen, designprocessens egenart og begrebets iboende præcision og målrettethed (lat. designare = afmærke, eng. designate = udpege/tillegne/målrette) og den mere almene brug af ordet i det engelske sprog; plan, model, udformning.

Designs plads i den videnbaserede økonomi er ved at blive behørigt dokumenteret.

I den danske designdebat har design som løsningsmodel og problemløsningsmetode, og som innovationsværktøj, præget debatten - meget mere end design som fag. Designs plads i den videnbaserede økonomi er ved at blive behørigt dokumenteret. Alligevel kommer vi til kort, i det øjeblik vi ønsker at kvalificere det at designe; design som en aktivitet - en specifik kompetence, og - måske i endnu højere grad - designer som fagperson - som primær repræsentant for design som fag.

Det er af afgørende betydning, at designbegrebet ikke bliver defineret så smalt, at der ikke levnes plads til en meningsfyldt dialog.

Vi kommer derfor ikke udenom at samtænke og beskrive de tre begreber med udgangspunkt i deres indbyrdes relationer, således at der ikke åbnes op for begrebsforvirring, afhængigt af hvilken form af - og dermed betydning af - ordet design man forholder sig til. Samtidig er det af afgørende betydning, at designbegrebet ikke bliver defineret så smalt, at der ikke levnes plads til en meningsfyldt dialog.

Design vil således i det følgende referere til et "værdiforøgende, radikalt og udogmatisk udsagn eller udtryk, på baggrund af en inkluderende afdækning af erkendte, såvel som uerkendte faktorer med indflydelse på det aktuelle problems løsning".

Det at designe vil dermed få følgende betydning; "At fremme integration mellem og udnytte værdien af så mange tilgængelige, specialiserede kompetencer som muligt, og derigennem frembringelsen af "værdiforøgende, radikalt og udogmatisk udsagn eller udtryk, på baggrund af en inkluderende afdækning af erkendte, såvel som uerkendte faktorer med indflydelse på det aktuelle problems løsning", altså af design. Hvilket giver, at ikke kun designere repræsenterer det 'at designe' og dermed design.

Designerens rolle bliver - med udgangspunkt i de unikke tilgange til problemløsning, dialog, analyse og metode, abstraktion og visualisering, og også evne til formgivning - at tage initiativ og opmuntre til, skabe rammerne for og ved hjælp

af fagligt modspil, facilitere dialog og gensidighed mellem andre specifikke kompetencer, for derigennem at "fremme integration mellem og udnytte værdien af så mange tilgængelige, specialiserede kompetencer som muligt, osv." - altså at designe, men også, og ligeså vigtigt, at få andre til at designe.

Hvis man derfor skal kunne tale om en unik designkompetence, så må det være dén, at designeren ud fra en registrering og analyse af et givent problemkompleks bruger sine kreative og innovative evner til at afveje, hvilke relevante parametre og muligheder, der bør prioriteres i den givne sammenhæng og dermed give et svar, der kan imødegå problemerne og pege på mulige løsningsscenerier. Processen bekender sig til bevidstliggjorte fravalg, fremfor ubevidste tilvalg.

Designprocessen bekender sig til bevidstliggjorte fravalg, fremfor ubevidste tilvalg.

Designs historiske forankring

Hidtil har denne proces primært været rettet mod problemer, der fordrede et fysisk / visuelt svar - hvilket i forhold til designfagets danske historie i høj grad giver megen mening, for så vidt at faget her i landet udspringer dels af en stærk kunsthåndværkertradition, dels et arkitektmiljø omkring 1900-tallets begyndelse (særligt tilkendegivet ved Thorvald Binesbølls og Knud V Engelhardtts arbejder), som interesserede sig for menneskets nære miljø og brugsgenstande.

I de senere år er der imidlertid opstået en global interesse for, hvad en designproces vil kunne betyde for problemstillinger, der ikke handler om form, men snarere kræver svar på komplekse og vanskelige spørgsmål. Det er det, der menes med begrebet "Immaterielt design".

Men hvorfor denne interesse netop overfor designprocessens muligheder, kunne man spørge? Her kunne et plausibelt svar være: Fordi designere i kraft af deres uddannelsesmæssige baggrund, metodiske tilgang til problemløsning og evne til at innovere og visualisere løsningsforslag, er gode til at forestille sig den kontekst, som løsningen (svaret) skal fungere i. Desuden er designere ikke fremmede overfor at forestille sig løsninger, som ikke baserer sig på en "teknokratisk" fremskrivning af allerede eksisterende / erkendte løsnings-scenerier, men netop forholder sig innovativt / radikalt til mulige løsninger - designere stiller med andre ord de "mærkelige" katalysator-spørgsmål, der kan vise sig afgørende for en bedre helhedsbelysning af problemets fulde kompleksitet og muligheder.

Og så er der endnu et forhold, der er interessant i denne forbindelse: designere er i høj grad bekendte med tanken om at løse problemstillinger på basis af definerede værdier, såsom bæredygtighed, tilgængelighed, økonomi, produktionsmetoder, social rummelighed ... eller etik. Denne tværgående tilgang til problemløsning er ikke blot et resultat af, at design som løsnings-model bygger på, og fordrer, respekt for og kendskab til en bred vifte af komplementære kompetencer, men også af, at de metoder og processer designere traditionelt har benyttet sig af rent intuitivt, som resultat af mangeårig forskning, nu er formaliserede og dokumenterede. Netop denne forskning vil være en af nøglerne til, at også det danske designerhverv udvikler kompetencer, som kan bidrage til, at designs rolle i vidensamfundet, også uden for designmiljøet, opleves som relevant og værdifuld.

Sammenholder man alle disse forhold får man defineret design som et udsagn, eller en metodisk retning, der har et humanistisk, holistisk og innovativt ståsted - hvilket i høj grad udgør et relevant udgangspunkt for ganske mange af de spørgsmål, samfundet står overfor at skulle finde svar på; svar, som også nødvendigvis må forholde sig til ansvarlige værdier.

Design kan således defineres som et udsagn, eller en metodisk retning, der har et humanistisk, holistisk og innovativt ståsted.

Den danske situation

Vi lever i dag i en virkelighed, hvor vi som danskere ikke kan forholde os til vort samfund som en lukket sæbeboble i forhold til den øvrige verden. Arbejdspladser flyttes til andre steder på kloden, og det hjemlige samfund har udviklet sig til at være langt mere faceteret, end vi hidtil har kendt det - ikke bare i forhold til forskellige etniske grupperinger, men også i forhold til økonomiske og uddannelsesmæssige muligheder og begrænsninger.

Den teknologiske udvikling, og de krav et teknologiseret samfund stiller til den enkelte, repræsenterer både muligheder og trusler. Mulighederne er kendte. Truslerne, derimod, er ikke i samme grad kendte eller erkendte. Design kan være med til at afdække de potentielt negative konsekvenser af den teknologiske udvikling, og således dæmme op for, at teknologisk formåen udvikler sig til et elitært privilegium. I denne sammenhæng vil et større fokus på begreber som "design for alle" eller "inkluderende design" kunne spille en afgørende rolle.

Det politiske og kulturelle sammenhæng, der skabte brandet "Danish Design", forefindes ikke længere.

Det politiske og kulturelle sammenhæng, der skabte brandet "Danish Design", forefindes ikke længere, men det forhindrer os jo ingenlunde i at se nærmere på, om ikke vi kan lære noget af den succes, det var, og tænke det ind i en nutidig kontekst; at revalidere det.

Værdierne, som lå til grund for skabelsen af velfærdsstaten, fandt sin kulturelle medspiller i kulturradikalismen. Både det politiske og det kulturelle Danmark trak på samme hammel: Man talte om de gode løsninger for de mange, og det lyder jo i grunden både meget rigtigt og meget dansk. Men, hvis vi skal tænke det ind i en nutidig sammenhæng, så må vi være opmærksomme på, at der også i dette underforstået lå en samfølt helhedsløsning, en udtalt drøm om en homogenitet og afklarethed, som ret beset ikke levner meget plads til forskellighed, hvilket ikke rimer særlig godt med det nuværende samfund.

Derfor er det en nødvendighed, at vi interesserer os for, hvordan vi kan åbne for og integrere mangfoldigheden i planlægningen af rum, genstande, bruger-interface og immaterielle designløsninger. Og i forhold til en sådan opgave, så har vi som danskere gode forudsætninger for at gøre dette på en måde, så vi står med et unikt produkt i forhold til det globale marked - simpelthen fordi vi har en naturlig social ansvarlighed med os i bagagen; det er vores tradition. Vi står således med muligheden - og forudsætningerne - for at opstille en målsætning om at etablere gode rummelige løsninger, der tager højde for menneskers mangfoldige behov & betingelser. Vi skal med andre ord tænke i inkluderende, fremfor ekskluderende, sammenhænge.

Vi skal med andre ord tænke i inkluderende, fremfor ekskluderende, sammenhænge.

Hvor langt er vi så i forhold til implementeringen af en sådan forståelse af faget og mulighederne i Danmark - og hvordan sikrer vi os, at vi faktisk får udløst det potentiale, vi står med? Det korte svar ville være: desværre ikke langt nok, men vi står heller ikke på bar bund.

Design uddannelserne

Hvis et projekt som dette skal lykkes er det helt afgørende, at uddannelserne forholder sig direkte til det. I forhold til de to designskoler, så har Folketinget allerede vedtaget og igangsat en akademiseringsproces. Dette er et rigtig signal, men det er også vigtigt, at uddannelserne gives nogle omstændigheder, der gør dem i stand til at løfte opgaven, og her nytter det ikke noget at tænke de forskellige institutioner i adskilte kasser, der forhindrer synergier mellem de

Kultur- og Videnskabsministerielt placerede uddannelser. Sandheden er tværtimod, at designuddannelse foregår ganske mange andre steder, end de to arkitekt- og designskoler; bl.a. på Københavns Universitet (Institut for Kunsthistorie), DTU, Aalborg Universitet, Handelshøjskolen, IT-højskolen og Syddansk Universitet (Mads Clausen Institutet). Disse mange indfaldsvinkler til design er vigtige - ja måske endda afgørende - for en forståelse for faget, som en videnbaseret disciplin, men dermed være ikke sagt, at de politiske tanker om kritisk masse på den enkelte institution ikke er relevant.

Derudover er det nødvendigt med en naturlig tværfaglig dialog og erkendelse, hvis design virkelig skal kunne udvikle sine potentialer - vi må gøre op med selvforståelsen af designeren som personen, der mutters alene kan gennemskue denne verdens kompleksitet.

Foreningen Danske Designere har i et par år arbejdet på denne tværfaglige dialog gennem projektet "designforskning.net", som har søgt at samle forskere og undervisere fra alle de mange institutioner, men det er en tung opgave at løfte for en relativ lille standsforening.

Endelig er man også nødt til at diskutere, hvor mange designere dette land skal uddanne på hvilket niveau - det kunne vise sig ganske relevant at sætte kvalitet før kvantitet.

Til denne diskussion hører også, at designskolerne - som har deres udspring i kunsthåndværket - i dag står mellem to stole: den universitære og den traditionelle håndværkstradition, og det mest påtrængende spørgsmål, i lyset af den fart integration af design nyder godt af i disse år, bør være, om ikke man skal adskille begreberne og erkende, at der er tale om to fagområder: kunsthåndværk og design, og lade dem udvikle sig på hver deres præmisser og muligheder - henholdsvis som kunstnerisk uddannelse forankret i Kulturministeriet på den ene side og strategisk funderet uddannelse forankret i Videnskabsministeriet og i størst mulig udstrækning integreret i forhold til de øvrige universitære uddannelser. Der er ingen tvivl om, at de to områder er i tæt familie, men ved at tvinge begreberne sammen får vi ikke i tilstrækkelig grad udløst deres respektive muligheder.

Designbranchen

Den danske designbranche er desværre ikke af en imponerende stærk karakter. I de seneste undersøgelser fra blandt andre Erhvervs- og Byggestyrelsen, Dansk Industri og DDC opgøres 90 % af branchen til at bestå af virksomheder med kun 1 - 3 personer. Dette er bekymrende af flere årsager: Først og fremmest fordi de mange meget små virksomheder har svært ved at overbevise det øvrige erhvervsmarked om, at de er klædt på til at løfte de opgaver, der er et behov for at få løst. Der er et udtalt behov for at fremme forståelsen for det uholdbare i situationen indadtil i designerhvervet - dels gennem netværksinitiativer, dels gennem en målrettet efteruddannelsesindsats.

Uddannelsessystemet har en betydelig rolle at spille; det må klæde kandidaterne på til et erhvervsvirke, der dels forholder sig til det at drive selvstændig virksomhed på et professionelt plan, dels åbner deres øjne for mulighederne for ansættelser i det øvrige erhvervsliv. Vi ser de første spæde skridt til dette, men det er stadig langt fra et rimeligt niveau.

Derudover er branchestrukturen med de små designvirksomheder bekymrende, fordi det forhindrer en kompetence-sammensætning direkte i

Vi må gøre op med selvforståelsen af designeren som personen, der mutters alene kan gennemskue denne verdens kompleksitet.

Endelig er man også nødt til at diskutere, hvor mange designere dette land skal uddanne og på hvilket niveau.

Man bør overveje at adskille begreberne og erkende, at der er tale om to fagområder: kunsthåndværk og design.

designvirksomhederne, der tillader en åbning mod andre faggrupper, såsom handelsuddannede, erhvervs-psykologer, antropologer, filosoffer, biologer mm.

Hvis fagets immaterielle potentialer skal udløses, så er dette en forudsætning - dels fordi det er nødvendigt for belysningen af de relevante problemkomplekser, dels vil det være forudsætningen for erhvervslivets og de øvrige samfunds tillid til løsningernes validitet og lødighed.

En tredjedel af det samlede danske køb af grafiske designydelser leveres af udenlandske designvirksomheder.

Udover den barriere branchestrukturen udgør i forhold til designfagets udvikling, er det et faktum, at danske designvirksomheder i en række tilfælde overhales inden af udenlandske konkurrenter - både hvad angår designløsninger til danske virksomheder, og i forhold til internationale opgaver. En tredjedel af det samlede danske køb af grafiske designydelser leveres af udenlandske designvirksomheder. En tilsvarende mængde opgaver inden for områder som industrielt design og indretningsarkitektur kan formodes at være købt uden for landets grænser. Der er ingen grund til at tro, at dette skyldes danske designvirksomheders manglende designfaglige kompetencer. Derimod handler det om den tryghed, danske virksomheder oplever ved at entrere med større, ofte tværfaglige leverandører, hvilket er sjældent forekommende i Danmark.

Vi har de senere år set de første forsigtige skridt i denne retning blandt de største tegnestuer, men det er en udvikling, der må satses bevidst på, hvis det skal lykkes.

Formidlingsaspektet

Ansvar for formidlingen af designs betydning har de sidste mange år ligget i Dansk Design Center. Desværre er den nedslående situation, at ikke alene er budgetterne alvorligt nedskåret siden den siddende regerings tiltrædelse, men centerets forankring i Erhvervs- og Byggestyrelsen har også betydet en stærk fokusering på designs betydning for det danske erhvervsliv. Dermed er der en fare for, at det væsentlige kulturelle - og dermed værdibaserede - aspekt, og en fremadrettet, eksperimenterende og internationalt orienteret satsning, lades i stikken.

I DDC's formåls erklæring er målgrupperne defineret som virksomheder, designere og den designinteresserede offentlighed, og der fortsættes; "DDC's opgave er at bygge bro og styrke dialogen mellem de tre grupper for derigennem at bidrage aktivt til, at dansk design også i fremtiden udgør et stærkt brand nation alt og internationalt."

Det kan således bekymre, at en overvejende del af DDC's aktiviteter de seneste år har været rettet imod erhvervslivet, medens centrets aktiviteter rettet imod designere har været ret beskedne, og aktiviteterne rettet imod det designinteresserede publikum - naturligt nok måske, som resultat af ændrede økonomiske vilkår - grænsende til populistiske.

Design handler ikke kun om udvikling af nye fysiske produkter.

Ligeledes kan man anfægte, at designs dokumenterede potentiale i forhold til at optimere offentlige ydelser og det offentliges samspil med den enkelte borger er overset i den hidtidige designformidling. Design handler ikke kun om udvikling af nye fysiske produkter, men også om bedre kommunikation, brugerorientering og innovation i forhold til serviceydelser og styrkelse af samspillet mellem private og offentlige aktører.

I tillæg til kvalitative forbedringer inden for den offentlig sektor, vil en sådan satsning gavne en række leverandører af produkter og ydelser til det offentlige; ligesom man vil kunne bruge den offentlige sektors designbrug og -køb som en løftestang overfor det øvrige erhvervsliv.

Derudover bør det nævnes, at Dansk Design Center - muligvis af samme årsager som tidligere anført - har opnået et renommé i det europæiske og i øvrigt internationale designmiljø, som værende et af verdens smukkeste, men samtidig også et af verdens mindst synlige og mindst deltagende i det internationale designmiljø.

Det er derfor af afgørende betydning for den samlede satsning på designområdet i Danmark, at DDC formulerer og får midler til at realisere en betydeligt mere progressiv rolle - både overfor samtlige tre målgrupper, og ikke mindst som spydspids for dansk design internationalt.

Industrien, det øvrige erhvervsliv og erhvervslivets organisationer

På trods af at mange danske erhvervs- og industrivirksomheder kan bryste sig af at være internationale succeser, fordi de tidligt har indset betydningen af en bevidst designholdning, bliver designere ofte oplevet som lidt uregelmæssige & særegne kreative snegle, der ikke har forstået den industrielle virkelighed. Omvendt har designere ofte svært ved at placere sig i en forretningsmæssig sammenhæng, som industrien kan genkende og føle sig tryk ved at bruge i et samarbejde.

Alligevel burde man have grund til at forvente, at forudsætningerne for en innovativ dialog er tilstede, idet der blandt andet fra DDC's side er foretaget en række undersøgelser, der antyder en direkte sammenhæng mellem virksomheders investering i køb af professionelle designydelser og den pågældende virksomheds resultat på bundlinien. Også udenlandske undersøgelser, foretaget af blandt andre Design Council i England, APCI i Paris og Designium i Finland understøtter de danske resultater.

På europæisk plan findes der ingen undersøgelser, der beskæftiger sig med sammenhængen mellem designanvendelse og indtjening, og de enkeltstående undersøgelser foretaget i forskellige europæiske lande er desværre opbygget på så vidt ulige forudsætninger, at de ikke er sammenlignelige. Der er derfor et betydeligt behov for en koordineret indsats på europæisk plan for at samle og drage nytte af den viden, der løbende genereres på området.

Der er derfor et betydeligt behov for en koordineret indsats på europæisk plan.

Udover designerhvervets egen organisation, Danske Designere, er der en række andre aktører i dansk erhvervsliv for hvem design er eller burde være af stor interesse.

Dansk Industri, DI, har igennem en årrække barslet med en designpolitisk platform, med udgangspunkt i et designnetværk i organisationen. Indtil videre har det ført til konferencen "Design - kunst eller forretning?". Overskriften i sig selv er et problem, fordi man dermed implicit får sagt, at design er uløseligt forbundet med genstandsfelter, hvilket er et udgangspunkt, der forhindrer en mere fremadrettet dialog, der på et udgangspunkt og fordomsfrit plan interesserer sig for design som innovativt parameter.

Dansk Handel og Service, DH&S, har i betydeligt større udstrækning vist interesse for designs fremtidige rolle og for en løbende dialog med designfaget, hvilket blandt andet har afstedkommet en række fælles initiativer, debatindlæg og samtaler vedrørende designuddannelserne, forskning og design som videnerhverv.

Den tredje store erhvervsorganisation HTS, har endnu ikke - os bekendt - taget initiativer eller deltaget aktivt i debatten om designs fremtidige rolle.

FRI - Foreningen af Rådgivende Ingeniører, har taget et nyt initiativ, der indtil videre består i en række uformelle samtaler og skitser, men som utvetydigt har til formål at samle de videnintensive erhvervs interesser i et fælles forum. Design indgår naturligt i denne sammenhæng, og designerhvervet hilser initiativet velkommen, idet der er et presserende behov for et rum, hvor designs rolle i forhold til andre videnbaserede kompetencer kan komme til udtryk. Et lignende forum blev i 2002-2003 forsøgt etableret af Danske Designere, men eftersom initiativet forudsatte støtte fra både erhvervslivets organisationer og det offentlige, og ingen af delene syntes opnåeligt, blev initiativet lagt på is. Det forventes imidlertid, at Design Management Forum vil søges etableret i lyset af FRI's initiativ.

Den politiske virkelighed

For et fag, der definerer sig selv ved at befinde sig i et synergifelt mellem så forskellige størrelser som viden, teknik, kultur, æstetik og innovation, kan den politiske håndtering ofte være temmelig frustrerende ...

I alle sammenhænge omkring de "traditionelle" uddannelser er Kulturministeriet det styrende ministerium. Kulturministeriet er også trådt i karakter som forvalter af en pulje penge, der blev bevilget som et resultat af kulturforliget i forbindelse med finanslovsforhandlingerne for 2005. I den forbindelse blev 2005 udpeget til designår, og der blev allokert 40 millioner til fordeling mellem design, arkitektur og kunsthåndværk over en fireårs periode. Branchen har dog stillet spørgsmålstegn ved puljens størrelse, sammensætning og udmøntning.

Indtil efteråret 2004 har designformidling, professionalisering af designerhvervet og andre designfremmende tiltag været administreret af Erhvervs- og Byggestyrelsen på vegne af Økonomi- og Erhvervsministeriet. Den væsentligste del af denne indsats har været kanaliseret igennem Dansk Design Center, som på grund af løbende nedskæringer i centerets rammebevillinger har haft svært ved at opretholde en fagligt ansvarlig profil.

Videnskabsministeriet har i løbet af de seneste par år udvist en stigende interesse for området, i særdeleshed i forhold til forskning inden for og udvikling af oplevelsesøkonomien, og fordi design nu indgår i en række universitære uddannelser, blandt andet på ITU, DTU og Syddansk Universitet.

Undervisningsministeriet har også en aktie i designområdet, idet der foreligger læseplaner for design både for grundskolen, de gymnasiale og de korterevarende, videregående uddannelser.

Denne ministerielle spredning behøvede ikke nødvendigvis at være et problem.

Denne ministerielle spredning behøvede ikke nødvendigvis at være et problem, men det bliver det, hvis dialogen de respektive steder forholder sig meget selektivt til netop egne resort-områder. På denne måde tvinges tingene ind i en kassetænkning, som fuldstændig forhindrer den nødvendige samtænkning.

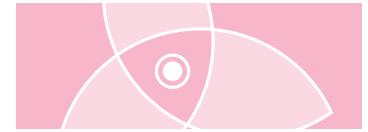
Hvis en designpolitik skal have en egentlig betydning er der således et udtalt behov for at tænke helheder - også inden for det politiske system. Dette kan kun opnås ved, at den tværfaglighed, man allerede taler om i forhold til designuddannelserne og forskning inden for designområdet, også finder sin parallel i det politiske system.

Det er bydende nødvendigt, at design forankres et sted i det politiske landskab og den offentlige forvaltning, hvor der er vilje og kompetencer til at sikre samtænkning af designs teknologiske, kulturelle, erhvervs- og samfundsmæssige rolle.

Danske Designeres anbefalinger

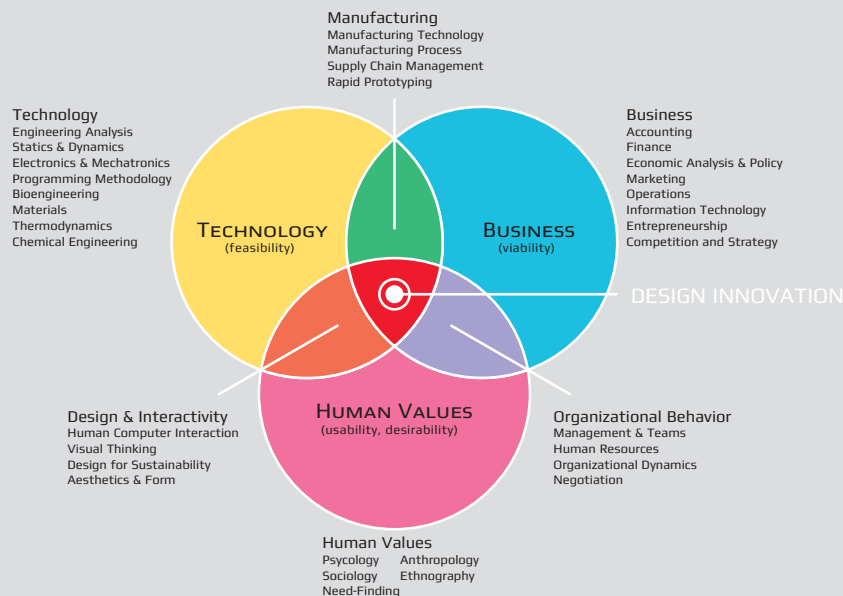
En fremadrettet designpolitik vil kræve, at der satses med betydeligt større overbevisning på samtænkning af de forskellige tilgange til design og områdets mange aktører, og dermed bedre udnyttelse af områdets potentielle kraft som konkurrenceparameter, løsningsmodel og løftestang for innovation.

Danske Designeres anbefalinger kan sammenfattes i følgende fem punkter:

1. Uddannelse og forskning

En radikalt anderledes tilgang til designuddannelsernes og designforskningens indhold og placering i forhold til andre videregående uddannelser er nødvendig. Efter model fra bl.a. d-School ved Stanford University i USA bør designuddannelsernes og design-forskningens tyngdepunkt flyttes fra det kunstneriske til det felt, der skabes af ligeværdig fokus på designs kulturelle, sociale og humanistiske arveanlæg, dets potentiale som økonomisk konkurrenceparameter og dets rolle som fortolker og formidler af ny viden og nye teknologier.

Modellen er hentet fra www.stanford.edu/group/

Dels indebærer en sådan ændring, at de institutioner, der har til formål at uddanne designere, hvis fremtidige rolle skal være skabe synergi imellem og facilitere et bedre samspil mellem teknologiske, humanistiske og merkantile kompetencer, bør forankres i Videnskabsministeriet.

Samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner forankret i Kulturministeriet og institutioner forankret i Videnskabsministeriet er tidligere lykkedes i en afgrænset periode (Integreret Design - DTU/CBS/DKDS). Erfaringen viser imidlertid, at strukturelle forskelle og forskelle i forhold til formelle referencer gør sådanne samarbejder sårbare. En udvikling af designuddannelserne i retning af den model, vi kender fra d-school, kræver derfor, at designområdet behandles på lige linie med og integreres fuldt og helt - i første omgang i det samme ministerium - på lang sigt på de samme institutioner som der, hvor de øvrige fagområder, innovation og konkurrencekraft er afhængige af, ligger.

Der skal endvidere arbejdes meget bevidst med, at den forskning, der allerede er, og i fremtiden vil blive genereret på de mange uddannelses- og forskningsinstitutioner, der igennem mange år har drevet designforskning eller designrelateret forskning, samt den viden, der i løbet af de kommende år vil komme fra Center for Design-forskning, bliver bragt i spil og gjort tilgængelig. Vi oplever i dag i udpræget grad en ikke forekommende dialog mellem de mange aktører på området, og ligeledes en nærmest totalt manglende formidling af forskningsbaseret viden tilbage til erhvervet og til erhvervslivet. Dermed undlader vi at drage nytte af og høste frugterne i form af den øgede konkurrencekraft værdifuld, forskningsbaseret viden repræsenterer.

2. Politisk styring

I forlængelse af ovenstående kommentar i forhold til uddannelse og forskning, bør den politiske og administrative forankring af design som fagområde og politisk satsningsområde afspejle de tre bestanddele i det nye designbegreb. Kun hvis designs kulturpolitiske, videnskabspolitiske og erhvervspolitiske betydning bliver sideordnet, vil områdets unikke karakter blive varetaget, så det egentlige potentiale kan udløses.

3. Formidling

Designs værdi og betydning for den enkelte borger og for samfundet som sådan skal formidles på flere niveauer end i dag. Samtidig med at Dansk Design Center styrkes og pålægges en bredere funderet og mere videnbaseret formidling end hidtil, som anført ovenfor, skal design formidles som en naturlig del af alle danske børns uddannelse. Ligesom det opleves naturligt at der på samtlige klassetrin opøves en kritisk stillingtagen til litteratur og samfundsrelevante fag, bør den enkeltes forståelse for værdien af godt design opøves. Det skal ikke ske i form af en kanon, hvor enkelte værker fremhæves, men i en løbende bearbejdning af og stillingtagen til vore fysiske omgivelser, de produkter og ydelser samt den kommunikation, vi omgiver os med. Det handler ikke kun om den enkeltes oplevelse, men om at udnytte og dyrke de sociale og værdibaserede kompetencer, videregående uddannelser, brugerforståelse, innovationskraft – alt det, vores samlede konkurrencekraft bygger på.

Derudover vil en mere bevidst satsning på Design for All - design med vægt på tilgængelighed, brugervenlighed og hensynstagen til grupper med nedsat funktionsevne - være med til at fremme den enkeltes bevidsthed om designs betydning.

Ligeledes skal designs værdi for den enkelte formidles igennem bevidst satsning på designindhold og kvalitet i offentlige tilbud og i det offentlige rum. Danmark halter langt bagud i forhold til en række andre europæiske byer, når det gælder bevidst brug af design og designere. Således er så forskellige byer som Barcelona, Amsterdam og Bristol - i betydeligt større grad end for eksempel København eller Århus - frontløbere i forhold til at udnytte designs potentiale til gavn for både borgere og besøgende, og ikke mindst for samfundsøkonomien bredt set.

4. Internationalisering

Danmark bør satse betydeligt mere bevidst på at udnytte dansk designs potentiale, som døråbner til internationale markeder. På trods af de sidste mange års debat om dansk designs manglende fornyelse, er Danish Design et stærkt og bæredygtigt brand. Det skal udnyttes i betydeligt større grad end i dag. Det skal imidlertid ikke kun ske ved at anvende begrebet som fernis i forbindelse med eksportfremstød og enkelt-satsninger som Danish Design Project. Det skal udnyttes ved at vise, at Danmark er et foregangsland i forhold til at generere viden om designs værdi og betydning, i forhold til at benytte designtænkning i forhold til innovation både i det private erhvervsliv og i det offentlige.

Og det skal udnyttes ved, at Danmark gør sig gældende i det internationale designmiljø - både som leverandør af viden, som engageret partner i udviklingsprojekter og som åben og interesseret modtager af andres viden. I de sidste mange år har danske designere egen organisation været en aktiv deltager i det internationale designmiljø. Denne rolle vil Danske Designere fortsat spille, men vi savner medspil og støtte til at spille den rolle, vi potentielt kunne spille, og til at udnytte det betydelige, internationale netværk vi har opbygget, ved at kunne dele opgaven med DDC og repræsentanter for uddannelser og forskningsinstitutioner.

5. Genetablering af Designfonden

En række initiativer; kompetenceudviklingsprojekter, forskernetværk, netværk mellem designere og erhvervsliv, betydningsfulde konferencer, symposier og workshops, samt græsrodsinitiativer af forskellig art er alle strandede fordi der ikke findes en finansierings- eller støttekilde på linie med den tidligere Designfonden. I særdeleshed projekter, der befinder sig i randområdet til det traditionelle designbegreb, projekter, der primært har til formål at bygge bro imellem designer og andre kompetencer eller projekter med det formål at afdække designs innovationskraft, har haft svært ved at finde støtte fra det offentlige. En åbenbar årsag er manglende koordinering som følge af områdets fordeling mellem tre ministerier.

Som eksempel kan nævnes, at der uden støtte fra Designfonden i dag ikke ville have foreligget et gennearbejdet sæt standardkontrakter, der i løbet af de seks år, de har eksisteret, er blevet adopteret af hovedparten af de danske virksomheder, der køber designydelser - i tillæg til, at de har været et vigtigt redskab til professionalisering af designerhvervet.

Det faktum at der ikke findes andre muligheder for at finansiere projekter end private fonde, er en betydelig barriere til videre udvikling og professionalisering af designerhvervet. Danske Designere vil derfor på det stærkeste anbefale, at der etableres en arvtager efter Designfonden, der kan bidrage til designs udvikling som tværfaglig og innovativ kompetence.

Danske Designere Danish Designers